

NAPREJ

Glasilno Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Agrarna reforma in naša dolina.

(Dopis iz Mežiške doline.)

II.

Danes ni nobenega dvoma več, da je naše gospodarstvo smrtno zadeto ko moramo gledati, kako prodaja d'čni »Osrednji urad montanističnih obratov v Ljubljani« svinčene rudnike, ki so milijarde vredni in kako vzorno deluje »narodni« urad za agrarno reformo. Po prvem udarcu smo upali da bo vsaj agrarna reforma rešila čast vlade. Ko pa je tako modro rabsodila glede veleposestva v Guštanju in glede veleposestev pruskih grofov Henkel, tedaj smo prišli do prepričanja, da se da po naših vladnih organih prav vzorno stopnjevat brezglavost in podvojit sramota, narodna zavest pa ubijati.

Luže, planinski pašnik nad Črno, bo prišel po rešitvi obmejnega vprašanja, pod Nemško Avstrijo. Tu sem so gonili kmetje naše doline svojo živino in ovce na pašo. Sedaj tega ne bo več. Urška gora, kjer je grof zasadil najlepše planine z gozdovi, sprejme samo še kakih 10 do 20 glav živine na pašo. Na teh obširnih planinah, ki so danes last modre krvi, se je nekdanj redilo sto in sto glav živine, naše delavstvo pa je bilo priden konsument mleka in mlečnih izdelkov. Tudi tega ni več danes. Otroci so brez mleka. Zakoni stare Avstrije niso ščitili našega kmeta — ostalo so storili ukrepi naših uradov in naše vlade. Zares sramotno je, če pomislimo, da so delavci ustanovili vsaj konsume, priprost davčni uradnik je osnoval šolo za čipkanje — vlada pa izkazuje v gospodarskem oziru same negativne re-

zultate — pa smo se prav milostno izražali. Nehote se spominjamo pregovora: »Riba smrdi pri glavi.« Nešteto izgub moramo tedaj pri nas na meji zabeležiti. Te izgube bodo še dolgo rezale v našo gospodarsko celoto vse dotlej, da bo končalo vladanie maloštevilnih uradov in da bo propadel fevdalizem. Do tega časa pa bodo romali naši mladidelavci preko meje, iskali si bodo svoj kruh v inozemstvu, na škodo in sramoto naše države. Ne bodo nosili s seboj zavesti, da so kaj izgubili, ko so zapustili lastno državo ki ima sicer zakone o zaščiti države, ki pa ščitijo vse drugo, samo svojega prebivalstva ne. **Dokler pa prebivalstvo te zavesti ne bo imelo, niso naše meje utriene.** To si naj gospodje napišejo na vsak svoj ukrep. Kar velja za poedince, velja tudi za posamezne korporacije, n. pr. za občine. Občine dobivajo po različnih polomih industrije avtomatično toliko revežev, za kolikor padajo dohodki. Nočemo nasprotovati industriji kakor želi ta ali oni famozni uradnik. Vendar pa moramo ugotoviti da industrija daleko ne podpira občin v toliki meri, v kolikoršni ji nalaga žrtve. Če bi industrija prav v vsem zadostila potrebam delavcev in njihovih rodbin, potem bi šele lahko rekli, da je industrija opora občinam. Morala bi pa tudi zavarovati delavstvo, da bi paraliziralo ubožstvo in dotok revežev v občino.

Tudi občine so interesirane pri izvedbi agrarne reforme, posebno kar se tiče bregov voda. Lahko bi krile vse primanjkljaje in stroške, ki rastejo s števi-

lom občinskih revežev. Opozorjamo samo na ogromno ravnino ob bregovih Meže in njenih pritokov. Koliko milijonov narodnega imetja je pokopanih v pesku in močvirjih, ki jih čuva fevdalni zmaj.

Toda agrarne naredbe imajo še posebno vrata ki jih sme odpreti samo kmet, ne pa delavec. To se pravi, imamo zakone, ki so za kmeta, ne pa za delavca. Po ustavi smo vsi enaki, po agrarnih zakonih pa ne. Delavstvo sme plačati davke, s svojim delom sme plačati davke drugih, stradati sme na podlagi zakonov, a okoriščati se z njimi ne sme; trkaš tu, trkaš tam, vrata pa ti ostajajo zaprta!

Delavstvo pri nas po večini ne more živeti od mezd, niti v normalnih časih ne! V nenormalnih časih, n. pr. od leta 1914.—1922. pa je stradalo tako, da se moramo čuditi, da se njegove vrste niso razredčile še bolj. Če bi industrijski podjetniki plačali delavce v normalnih in nenormalnih časih tako, da bi mogli s svojimi rodbinami samo od mezd živeti, potem bi ne imeli ničesar proti tej megleni agrarni reformi. Vsak delavec bi iz srca rad vrzel motiko iz rok. Toda sedaj vidimo v skledi delavskih rodbin samo fižol, krompir repo in zelje. Torej samo jedila ki si jih pridela sam na koščku zemlje, ki mu jo milostno prepusti veleposestnik. Kam pa dene plačo? Ta je tako malenkostna, da komaj še zadostuje za slanino, sol, mleko in je ob največjih praznikih za meso. Te stvari kupuje doma skoro vsak majhen kočar, ki ga agrarni zakon imenuje »poljedelec« in ki ima vse pravice, če jih prizna — agrarni uradnik. Naš delavec je torej bolj poljedelec kakor pa industrijski delavec. Industrijski delavec pa mora biti, sicer ne

LISTEK.

JOSEF JIROUT:

Petdeset let češkoslovaške socialne demokracije.

(Dopis s Češkega k slavnostim v Pragi.)

I.

(Konec.)

16. maja 1875 je bil sklican drugi zbor v Marchegg, ki ga je policija razgnala in 31 delegatov zaprla. 31. avgusta 1876 pa je bil nov zbor avstrijskega delavstva v Dunajskem Novem mestu, ki je bil uradno dovoljen. Ker mnogi češki delavci niso bili zadovoljni s pisavo »Delavskih listov«, so socialistični člani izstopili kot izdajatelji tega časopisa in ustanovili nov list že 1. oktobra 1874 z imenom »Bodočnost«, ki ga je proglasil zbor v Dunajskem Novem mestu za češko glasilo soc. dem. stranke v Avstriji.

Krog čeških delavcev so začeli premišljati o sklicanju soc. dem. zbora v Pragi. Posvetovanja so bila dne 28. novembra 1876 v neki praški gostilni. Da

seja ne bi bila sumljiva, so se delegatje, držeč karte v rokah, posvetovali kakor bi kvartali toda kljub temu je zvedela za sejo policija, vdrla v gostilno in vseh 19 delegatov zaprla.

Ker so se nemški sodrugi vrgli v prepire in ker niso mogli popolnoma razumeti potreb češkega delavstva, so začeli Čehi misliti na ustanovitev lastne socialno-demokratske stranke. Že 10. januarja 1878 je zapisala »Bodočnost« pod svoje ime: »osrednji organ češke socialno-demokratske stranke v Avstriji.«

Sedaj se je pa resno mislilo na sklicanje zbora češke socialne demokracije, ki se je tudi sešel dne 7. aprila 1878 v Břevenovu pri Pragi in ki ga je obiskalo 15 delegatov, 12 delavcev, dva pravnik in 1 filozof. Dva od tistih še danes živita. Zbor je trajal samo tri ure. Odobril je programatična načela in proglasil, da se obenem ustanavlja češka socialno-demokratska stranka. Izdelala se je strankina organizacija, seveda tajna. »Bodočnost« se je tiskalo v onem času 1100 izvodov, »Delavskih listov« pa 600.

Od tega zbora dalje so nastali za prvobojevnike socializma na Češkem zli časi. Državni uradi so jih zasledovali, nič manj državotvorna buržoazija. Aretacije, hišne preiskave, odpovedi službe, stanovanja, klicanje pred sodišče, vse to so imeli sodrugi na dnevnem redu. Pri hišni preiskavi urednika »Delavskih listov« so našli v njegovem kožuhu zašit program stranke, organizatorični red in seznam navzočih pri shodu v Břevenovu. Na podlagi tega so bili vsi udeleženci aretirani in obsojeni v 2—4 mesečni zapor radi tajnega shajanja. V Pragi je bil ustanovljen poseben sodni senat za socialiste, ki se je obdržal do leta 1885.

O persekucijah proti češkim socialnim demokratom pričajo sledeča dejstva: L. 1881. je bilo na Češkem obsojeno radi »socialističnega rovarjenja« 57 oseb na 6 let, 10 mesecev in 21 dni zavora, a na 5 let, 6 mesecev in 14 dni temnice. Leta 1882. je bila obsojena daljša vrsta socialistov na zapor v celoti na 28 let, a na temnico na 22 let. Leta 1883. pa je bilo obsojenih 189 socialistov na zapor 78 let. Leta

dobi onega koščka zemlje, ki ga je sam kultiviral. Ali po agrarnem zakonu nima pravice do zemlje, ki jo je sam kultiviral. Lahko je napisati odredbo, težje pa je odrediti se najpriprostejšemu naravnemu zakonu, naravni pravici! Ali se ne smejo odredbe in zakoni naslanjati na prirodno pravo? Če se ne smejo, potem pa kar zapojmo pogrebno pesem vsem naredbam! Naša zahteva po popolnoma nepristranskem postopanju naših uradov je popolnoma upravičena! V dobri veri smemo to zahtevati, posebno pa radi važnosti naših mej! Že to zadnje dejstvo samo bi moralo zadostovati v normanli razmerah, če pa ne živimo v takih okoliščinah, v kakršnih bi morali, potem tega ni krivo ne delavstvo in ne kmetje ob mej, temveč izključno vladni organi! Belgrad je daleč, naše pokrajinske skupščine samo na papirju, zato pa tako hitimo, kaj ne?!

Za danes ne priznavamo nobene krivične rešitve, zlasti agrarne reforme ne! In sicer zato ne, ker imamo v Mežiški dolini občinske gerente, ker nimamo postavno izvoljenih agrarnih odborov, ker ni ljudske kontrole! Pod nobenimi pogoji se ne uklonimo: ne bomo mirovali, dokler se ne bo izvršilo to, kar podajamo v naslednjih vrstah. (Dalje prih.)

Politične vesti.

† **V Dalmaciji** so izbruhnili upori proti oblastim zaradi neizvršene agrarne reforme. Kmetje so se z orožjem spopadli z orožniki, ki so rabili orožje. Večje število razljučenih kmetov so aretirali v Starem gradu, Vrbanju, Visu, Blatu, Milni in še mnogih drugih mestih. Aretirali so tudi več žen. Tako je rešila belgrajska vlada agrarno reformo v Dalmaciji.

† **Iz Belgrada** poročajo o novi aferi, ki osvetljuje moralo naših odgovornih činiteljev kar najbolj bengalično. Pera Djordjević, dekan agronomske fakultete v Belgradu si je dal izplačati 50.000 dinarjev kot nagrado za načrte gozdov državnega veleposestva v Beljaku. Ko je izgotovljene načrte pregledovala posebna komisija, je dognala, da so ti načrti že obstajali ter da jih je dični »strokovnjak« enostavno prepisal! In kaj je še zaključila omenjena komisija? Nič drugega kakor to, da se g. Djordjeviću odvzamejo načrti. To pa je tudi vse bilo.

1884. je bila obsojenih cela vrsta socialistov v ječo na 500 let. Leta 1885. pa so obsodili 52 socialistov na 41 let. Tekom samo 4 let je bila obsojena množica socialistov na skueno ječo ali zapor na 700 let.

Policija je poleg tega izsledila na Češkem še tajne tiskarne. Za te je bilo obsojenih nadaljnih 19 sodrugov v težko ječo na 147 let.

Potem je soc. dem. gibanje v Avstriji podleglo iz večine agitaciji anarhistov. Zvrstilo se je nekoliko atentatov, na katere je dunajska vlada odgovorila z izjemnim stanjem. Mnogo socialistov je bilo z Dunaja izgnanih, mnogo čeških sodrugov je v tej dobi šlo v Ameriko. Po nekolikoletnem preganjanju delavstva je bil končno 30. in 31. decembra ter 1. januarja 1889 sklican zbor za zedinjenje soc. dem. strank v Avstriji. Od majske proslave leta 1890. pa zaznamujemo češka soc. dem. stranka svoj mogočni razmah.

Češka soc. dem. stranka je zrastle v veliko stranko in tekom časa v največjo politično stranko češkega naroda. Izvojevala si je pri avstrijski socialni demo-

† **Pred invalidskim kongresom** je obetala vlada invalidom deveta nebesa. Komaj pa je prenehal zborovati kongres, jim je že pričela kazati zobe. Sedaj je odredila, da morajo nekateri invalidi odplačevati za tri mesece nazaj polovico zneska dosedanje podpore. Vlada stoji namreč na stališču, da je popolnim invalidom dajala prevelike mesečne podpore! Sicer pa ta mrzli vladni curek prav nič ne škoduje invalidom. Se bo vsaj okrepila njihova razredna zavest ter se v prihodnjic ne bodo več zanašali na vladno pomoč!

† **V naši diplomatski in konzularni službi** pripravljajo nova imenovanja. Ker imamo namreč še premalo diplomatov, za katere itak plačujemo »skromne vsote«, jih bodo veliko število novih sfabricirali. V naši državi se bo potem cedil med in mleko.

† **Poziv železničarjem za odsluženje roka.** Banatske okrožne komande so pozvale na odsluženje roka vse železničarje-novince rojene od 1898.—1901. leta. Obvezani, večinoma ključavničarji, strojniki in tehniki, se morajo zglasiti do 13. oktobra. Okrožne komande v Bački bodo izdale sličen poziv.

† **Vprašanje volilne pravice za Neslovane v Vojvodini.** Po poročilih iz Subotice se bo vršila v Subotici ali v Novem Sadu politična konferenca, na kateri bodo razpravljali o volilni pravici in o sprejemu Neslovanov v volilni imenik. Tej konferenci bo prisostvoval minister notranjih del Timotijević, pa še mnogo drugih politikov ter demokrati in radikalni narodni poslanci. Zastopniki madžarskih listov bodo zahtevali, da se tudi narodne manjšine uvrstijo v volilni imenik. Isto bodo zahtevali tudi Nemci v Vojvodini. V političnih krogih Vojvodine vlada veliko zanimanje za to konferenco.

† **V Sofiji** je prišlo do krvavih političnih bojov med opozicionalnimi in vladnimi strankami. Okoli 50 oseb je bilo ubitih, 100 pa ranjenih. Politične strasti so prikipele do vrhunca.

† **Na Grškem** so aretirali pet ministrov prejšnjega kabineta, ki bodo pred sodiščem odgovarjali za dogodke v Mali Aziji. Zanimivo je, da so grški vladni časopisi še pred kratkem pisali o velikem navdušenju grškega ljudstva za vojno proti Turkom. To je bilo še takrat, ko so Grki pobili Turke pred seboj. Sedaj se je položaj zelo izpremenil. Na Grškem

kraciji popolnoma samostojno pozicijo, tako na političnem, kot na strokovnem in gospodarskem polju. Po ogromnih borbah je dosegla splošno in enako volilno pravico. Leta 1897. so stopili prvi češki soc. dem. poslanci v avstrijski parlament na Dunaju. Socialna demokracija je prestala preganjanja uradov in besne napade narodnih delavcev, je rastle, cvetela in šla od zmage k zmagi, razvoj časa je dal njej, edino njej prav!

Leta 1914. je prišla svetovna vojna, ki je prebrnila močno stavbo socialne demokracije. Toda iz svetovne vojne je nastala velika svetovna revolucija socialistična in demokratična, to pa je zasluga mednarodne socialne demokracije. Kolo zgodovine se je zasukalo, delavstvo je prišlo do svoje moči in če ne bi bilo nesrečnega ruskega komunizma, bi bilo delavstvo, ki je bilo pred vojsko — ničla, sedaj vse, bi bilo činitelj, ki odoča in pokazuje smer v bodočnost. Toda socialna demokracija prebije tudi ta napad komunizma tako kot one pred 40 leti ter postane zopet močna in silna predstaviteljica in zaščitnica delavstva.

ne poznajo več niti novega kralja Jurija, ki je pred dnevi zasedel prestol, potem ko se mu je odpovedal njegov oče, kralj Konstantin. Kakor javljajo iz Aten, je grško ljudstvo že proglasilo republiko, kateri bo stopil na čelo sam Venizelos, v katerem gledajo rešitelja domovine.

† **Kemal paša** je spravil v nevtralnico ob Bosporu že enast divizij. Angleška vlada mrzlično pošilja nove čete na maloazijsko obal. Zadnji teden je odposlala več tisoč tovornih avtomobilov.

† **V Budimpešti** so aretirali bivšega nadporočnika Aladara Kovacza, ker je snoval atentate na nekatere madžarske politike. Pri zaslišanju je povedal, da je osnoval v Jugoslaviji več madžarskih fašistovskih organizacij. Sedaj ga bodo brzškone izpustili.

† **V Pušju** so hoteli laški fašisti zadržati poslopje Delavske zbornice, kar pa se jim ni posrečilo.

† **Društvo narodov** je razpravljalo na svoji zadnji seji o vprašanju ureditve jugoslovansko-madžarske meje. Ker se obe stranke niste zadovoljile z poravnavo, ki jo je predlagalo Društvo narodov, bo zadevo reševala veleposlaniška konferenca v Parizu.

† **Društvo narodov** je odobrilo mednarodno posojilo Avstriji, za katero bodo jamčile Anglija, Francija, Italija in Češkoslovaška. Posojilo bo naloženo v Zedinjenih državah. Avstrija da kot jamstvo med drugim tabačni monopol ter obrat železnice. Posojilo znaša 600 milijonov kron v zlatu. Čim bo posojilo izvršeno, bo prevzel angleški komisar nadzorstvo nad avstrijskimi financami.

† **Na Selnograškem** je stopilo v stavko učiteljsko in profesorsko osebje.

† **Avstrijska socialistična stranka** je zvišala strankine prispevke.

† **Francoska vlada** namerava zvišati kredite Češkoslovaški. Poljski in Rumunji na 300 milijonov frankov. To pa vse z ozirom eventualnega napada sovjetske Rusije.

† **Na Irskem** je stopilo 425 upornikov v gladovno stavko. Kakor je znano, se vrše na Irskem hudi boji med ekstremisti, ki so za popolno irsko neodvisnost in pa med stranko zmernih, ki so za sporazum z Anglijo.

† **Mobilizacija**, ki jo je pripravljala Daljnem vzhodu caristični general Derich, se je popolnoma izjalovila. Generalisimus belega terorja, Merkulov je z pobegnili na japonski vojni ladji. Japonci so namreč izpraznili vsa obmorska mesta, katerih so se hoteli polastiti ruski caristi. Sovjetske čete pa so jih pregnale. V mestih n. pr. v Vladivostoku vlada zaradi tega velika zmeda.

† **Ameriški predsednik Harding** je imenoval odvetnika Morrisa iz New Yorka za ameriškega člana mešane komisije, ki bo določila višino in razdelitev nemških dolgov Ameriki. Nemčija dolguje Ameriki okoli 300 milijonov dolarjev. Precej odškodnine mora plačati Nemčija za ponesrečene potnike parnika »Lusitania«, ki ga je potopila nemška podmornica.

Dnevne vesti.

Dvojna mera. Danes, dne 30. septembra in jutri, dne 1. oktobra se vrši v Ljubljani skupščina tiskarnarjev. Mesčanski listi poročajo, da jim je dovolilo železniško ministrstvo polovično vožnjo na državnih železnicah. Mogoče radi tega, ker so vsi veliki reveži. Mogoče je tudi, da se železniško ministrstvo pri tiskarnarjih zaveda svojih dolžnosti za pospe-

ševanje industrije in obrti. Ob tej priliki se spominjamo na svojčas nameravane ekskurse ljubljanskih kovinarjev na Jesenice. Takrat ni bilo železniško ministrstvo tako uvidevno, kakor pri prošnji tiskarnarjev. Takrat je negativno odgovorilo (19. maja štev. 15.949) »pošto za to nema ni zakona ni finanjske možnosti«. Za podjetništvo pa so bili takoj na razpolago »zakoni i finanjska mogućnost«. Seveda po meščanski logiki je podjetnik nekaj popolnoma drugega kakor pa delavec. Ali se vam delavci ne zdi, da tu nekaj ni v redu? Na nas samih pa je, da se tega zavedamo, da si to zapomnimo in po tem tudi ravnamo! Pa ne samo to. Dolžnost vsakogar je, da sodeluje v boju proti razredni krivici.

Pri pošti in telegrafu Radeče pri Zidanem mostu je bila dne 18. septembra t. l. otvorjena telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in medkrajevni promet, z omejeno dnevno službo.

Razen koč v kamniški Bistrici in Valvazorjeve koč na Stolu so vse planinske koč zatvorjene.

Ljubljana.

Odborniki ljublj. podružnice »Svobode« naj se odborove seje v torek, 2. oktobra gotovo udeležijo.

Krompir. Mestna aprovizacija ima v zalogi nekaj krompirja po 7 K kilogram v prodajalni na Poljanski cesti štev. 15. Vsaka stranka dobi največ 20 kg.

Društvo državnih pisarniških uradnikov za Slovenijo bo priredilo v soboto dne 30. t. m. ob 8. zvečer v gostilniškem prostoru pri Mraku na Rimski cesti tamesečni društveni sestanek. Na tem sestanku bo poročal društveni delegat pri O. Z. o načrtu nove službene pragmatike in o spreminjalnih predlogih, ki jih je stavilo društvo. P. n. ljubljanski člani se nujno pozivajo, da se tega društvenega sestanka v čim največjem številu udeležijo. — Predsedstvo.

Celje.

Rezultati predavanja medicina s. Mikiča o »našem alkoholnem gospodarstvu« na ljudskem vseučilišču v Celju. 1. Alkohol je strup. 2. V Sloveniji imamo vsak dan okoli 90.000 pijancev (na leto 32.700.000), ki zapijejo vsak dan okoli 170.000 l opojnih pijač (na leto 61½ milijona l), ki stanejo vsak dan 1¼ milijona Din (na leto 457 milijonov Din). 3. Vsled pijančevanja imamo v Sloveniji vsak dan okoli 45.000 »plavih« in prav toliko za delo manj vrednih ljudi (na l. 16.350.000!), ki bi lahko zaslužili najmanj 1¼ milijona Din na dan (na leto 404 milijonov Din!). 4. V opojnih pijačah zapijemo v Sloveniji vsak dan preko 21½ tisoč l špirta (7.850.000 l letno), ki bi ga lahko prodali za 240 mil. Din na leto. 5. N. avsaškega bi prišlo na leto 7.85 l špirta (povprečna svetovna številka je 6 l!); tu so všteti otroci ženske, abstinenti itd. V denarju bi to znašalo 457.2 Din letno na vsako osebo. Koliko tovaren bi delavci potemtaka že lahko imeli! 6. Produktivna sila Slovenije trpi na leto radi pijančevanja (popite pijače + »plavi«) 861 mil. Din (na osebo pride povprečno 866 Din). 7. Ogromna moralna škoda se v številkah sploh ne da izraziti. 8. Slovenija zapije v alkoholu letno preko 248 milijard konjskih sil ali v 1 sekundi 7.872.23 konjskih sil, katere bi lahko porabili za pogon naše industrije. 9. V Jugoslaviji bi namesto alkoholnih pijač lahko priredili preko 62 milijonov kg sladkorja na leto t. j. na osebo 5½ kg letno. 10. Kaj lahko napravimo z alkoholom? a) Zagreli bi lahko

vožo za centralno kopalnišče, kjer bi se kopalo lahko dnevno okoli 454.000 ljudi t. i. s pomočjo v Jugoslaviji popitega špirta; b) raztopilo in zavrelo bi toliko in toliko milijonov kg rude; c) v Jugoslaviji popita špirtna sila bi nadomestovala okoli 173.000 nosačev, ki bi hodili iz Celja v Ljubljano 17½ ur in nosili vsak po 40 kg ali pa bi se iz Celja v Ljubljano s to silo lahko vsak dan pripeljal 692 kompanij po 100 mož in 100 kg; ta sila bi lahko v velikih centralnih fužinah dvigovala po 400 kg težka kladiva po 2 m visoko in sicer 14.015 po številu; d) s špiritom, ki ga v Jugoslaviji dnevno popijemo bi lahko svetili namesto s petrolejem; električna svetilka s 100 V in 32 A bi gorela 18.088½ let neprenehoma! 11. Realna škoda narodnega gospodarstva v Jugoslaviji znaša letno preko 13½ milijard Din, idealna škoda pa preko 22 milijard Din. 12. Zatorej je potrebna abstinenca in reforma alkoholnega gospodarstva! Ker je alkoholizem socialno zlo, zato naj velja geslo: **Kdor socialist, ta abstinent!**

Maribor.

Eha, malce boste počakali! Takozvana »okrožni in lokalni odbor SPJ« v Mariboru sta imela ta teden sejo, na kateri je bila sprejeta na znanje izključitev mariborske krajevene in okrožne organizacije, to je tiste, ki si je neupravičeno nadevala ime »SPJ in KDZ«, ki se ni držala sklepov trboveljskega kongresa, obeh strankinih pravilnikov in ki je grobo kršila odloke celjske partijske konference. Tako je prenehal vsak stik pokrajinske organizacije s tem mrtvorojnim detetom jugoslovanskega socializma, stranka si je oddahnila in ima odslej proste roke. Vodilni gospodje te izključene organizacije pa bi hoteli po zgledu ljubljanskih nagradarjev seveda še nekoliko šušmariti in proletariat še nekaj časa slepiti z bedastimi govoricami, češ, da obdrže neprekinjene zveze z Belgradom, kamor da bodo tudi »obračunavali«, ampak tako apeliranje na to, da bi jim bili delavci neumni ovčke, jim ne bo več pomagalo! Slavni okrožni odbor — ki je bil že čisto od začetka illegalen — se je kar meni nič tebi nič proglasil kot »Glavni odbor«, ki da bo odslej vodil strankine posle v mariborskem okrožju, označil je »Volkstimmo« in »Enakost« za svoja obvezna glasila in si sedaj menda res domišljuje, da je stvar rešena, oziroma, da ima res pravico izdajati se za strankino inštanco. Ne boš, Jaka! Pod isto streho vendar ne bomo več sedeli skupaj! Najprej nam bo morala gospoda — ne samo pokrajinskemu in centralnemu odboru, temveč tudi proletariatu — čisto točno, s knjigami, računi in uspehi v roki dokazati, da je pravilno izvrševala sklepe obeh vrhovnih odborov in se pokorila statutom, ker je tudi za otroke razumljiva reč, da še ni nič dokazala s pavšalnimi trditvami v »Enakosti«, n. pr. s takšnimi: »Mi smo obračunali« in »Golouh je plačal v Mariboru«. Povedali bodo čisto točno: kam, komu, kdaj so obračunali — sami pravijo, da so zadnjič v — juliju, kar pa je tudi predrzna laž, če mislijo s tem povedati, da so obračunali — pokrajinskemu tajništvu ali centralnemu odboru. Povedali bodo tudi, čemu ni Golouh izvršil svojih obvez preko pokrajinske centrale, kakor mu je bilo zapovedano po samem glavnem odboru s sklepom celjske partijske konference. Na Maribor se ne sme izgovarjati — sicer pa: svoj izgovor naj dokaže s knjigami, da bomo tudi tukaj videli, do kam je zmožna iti

njegova laž. Na Maribor se izgovarjajo ozir. bi se radi izgovarjali tudi Tokan, Kisovar, Kopač — ampak danes že vsak otrok ve, koliko ti izgovori veljajo. Nič čudnega, če se gospoda, ki je osleparila proletariat za tisto, kar mu je pred volitvami obljubila, tako rada zateka po izgovore v Maribor. Nered teče pač k neredu. Dovolj! Saj je čisto vseeno, če bodo gospodje še nadalje tako nastopali ali ne — stranka pojde svojo pot. Ž njimi in z njihovo tkz. organizacijo, ki se je z neizpolnjevanjem svojih dolžnosti sama izključila, nima nobenih zvez več, rešila se je težkega bremena in njena prva dolžnost je sedaj, da ustanovi proletariatu v mariborskem okrožju namesto uničenih nove organizacije. Kdor hoče, naj se le nadalje skriva za hrbet »centralnega odbora«, kdor hoče, naj le še nadalje zagovarja in nastopa za neredne organizacije — smešil se bo na isti način kakor ljubljanska Kocmurjevska klika!

Sodrugri esperantisti, pozor! Pouk v esperantskem tečaju »Svobode« se prične brezpogojno v ponedeljek, 2. oktobra v Ljudskem domu. Ta dan se še sprejmejo novi priglasi, pozneje težko več. Pričetek točno ob 8. zvečer. Opozorjamo še enkrat na to, da se mora vsak obiskovalec vpisati v »Svobodo«, če še ni nje član, in znaša članarina za esperantski tečaj enkrat za vselej 10 Din ter da mora vsakdo prinesiti zvezek in pisalne potrebščine s seboj.

Ljudska univerza prične s predavanji začetkom oktobra.

Iz stranke.

Odborova seja krajevene politične organizacije SSJ v Ljubljani se bo vršila v ponedeljek, dne 2. oktobra ob 20. v uredništvu »Napreja«. Točna udeležba dolžnost. — Predsednik.

Vič-Glinca. Krajevna politična organizacija SSJ ima svojo redno mesečno sejo dne 1. oktobra 1922 v »Delavskem domu« na Glincah ob 5. popoldne. Dnevni red važen. Udeležba dolžnost!

Iz strok. gibanja.

Kovinarjem v Ljubljani. Sodrugri! Odbor ljubljanske podružnice kovinarjev sklicuje v nedeljo, dne 1. oktobra ob 9. dopoldne v dvorano »Mestnega doma« kovinarski shod, na katerega vabi vse zavodne kovinarje. Ker je dnevni red važen, je dolžnost vsakega kovinarja, da se shoda zanesljivo udeleži! — Odbor.

Odbor ljubljanske podružnice čevljarjskih pomočnikov sklicuje na nedeljo, dne 1. oktobra svoj redni mesečni shod, ki se bo vršil točno ob 9. dopoldne v restavraciji pri Lozarju, Rožna ulica 15 (Sv. Jakoba trg) v Ljubljani. Ker je dnevni red zelo važen, vabimo vse zavodne sodruge čevljarje iz Ljubljane in okolice, da se tega shoda ob določeni uri zanesljivo in polnoštevilno udeležijo. — Odbor podružnice.

= Vrednost denarja. 1 dolar velja 64.25 Din, 1 frank 4.90 Din, 1 lira 2.76 Din, 1 čehoslovaška krona 2 Din, 100 nemških mark 3.95 Din, 100 avstrijskih kron pa 9 par. V Curihu velja 100 naših kron 1.80 švicarskih frankov.

Šport.

»Svoboda« Maribor: Rapid: 1:2, 1:1. Nedeljska prvenstvena tekma med navedenima kluboma je prinesla zopet dokaj presenečenja. Kompletni Rapid, ki je bil v dobri formi in ki je grafič prvenstveno tekmo z S. K. Maribor 4:4, je pre-

vzel takoj po otvoritvi igre vodstvo ter v neprestanem napadanju dosegel komaj v 30 minuti prvi gol. Toda v naslednjem momentu se je že slika izpremenila in že je sledil po centerforu Akerman-u prvi gol za črno-zelene v mrežji Rapidovi. Rapid je divje napadal — sodnik pa odžvižgal pol — čas. V drugi polovici se je razvila odpočetka precej lepa kombinacijska igra na obeh straneh, toda čezdalje bolj surovo je postajalo moštvo nasprotnika, ki pa vkljub vsem naporom ni moglo odločiti igre zase. Šele v 6 minuti pred koncem igre je dosegel Rapid po ljutem in

nadvse surovem boju, ki je povzročil nevoljo in žvižganje občinstva, drugi gol in s tem zmago zase. Igra je bila zelo zanimiva, igrana v brzem tempu s premočjo Rapidove 11 storice, ki pa vsled neumorne in požrtvovalne obrambe Svobodine — ki je storila topot skoraj neverjetno delo, ni mogla doseči večjega uspeha. Omeniti je še posebno mladega Frankeša in Ogrinca, ki sta res častno zastopala naše barve in tudi ostalim ne smemo odrekati pohvale, ki so igrali z veliko ambicioznostjo. Obisk topot je bil zadovoljiv — le žal, da je bil sodnik nekoliko

pristranski. — Pri tej priliki si dovoljujemo opozoriti kompetentne faktorje, da poskrbe v bodoče za sodnike, ki so določeni soditi prvenstvene tekme: 1. da bodo točno ob napovedani uri na igrišču in 2. da naj ne imenujejo sodnika, ki pripada igrajoči stranki. To naj velja absolutno vsaj pri prvenstvenih tekmah, ker priznamo, da ne razpolagamo z premnogimi sodniki.

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Citajte velezanimivo študijo
Dr. Oto Bauer - Uratnik
Pot k Socijalizmu.

Cena 1 din.

Naroča se v upravi „NAPREJ“.

VAJENCI

ključavničarski, strugarški in livarski se sprejmejo. Uredili smo posebno vajeniško delavnico in vajeniško šolo, v katerih uživajo sposobni vajenci praktičen in teoretičen poduk. Marljivi vajenci dobivajo primerne nagrade. Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani.

BLUZE,

spodnja krila, predpasniki, stezniki najceneje pri:

A. ŠINKOVIC nasl.
K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.

POTNIKI V AMERIKO! UNITED-AMERIKAN-LINES-INC.

prevažata potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:
HAMBURGA SOUTHAMPTONA CHERBOURGA v NEW-YORK.

Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja:
SIMON KMETEC, zastopnik za Slovenijo,
Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Majvečja izbira
različnih pletenin, majic, nogavic
in rokavic pri tvrdki

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

Meblovana mesečna soba
se odda.

Naslov pove uprava „Napreja“.

Mizarski delavci

vešči strojev se sprejmejo v stalno delo v novo urejeno tovarno povištva na Hrvaškem (Gorski kotar).

Ponudbe in zahteve na:
„IBIS“

Sušak, pošt. pret. 69.

RUPERT JEGLITSCH **FRANZ FRANGESCHA NASLEDNIK**
trgovina železine in zaloga ribarskega orodja
Gosposka ulica 11. **MARIBOR** Gosposka ulica 11.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo I. delavske pekarnе v Ljubljani, Kolezijska ulica 4. ki je najboljši.

V Ljubljani in okolici se prodaja v vseh prodajalnah, ki so označene s tozadevnimi napisl.

V Paradižu

sta bila brez obleke

ADAM in EVA

sedaj tega ni treba, ker se dobe vsakovrstne obleke za gospode, dame in otroke v trgovini

O. Bernatovič,

Ljubljana, Mestni trg 5-6.

TVRDKA

GRIČAR & MEJAČ

zaloga oblek za gospode, dame in otroke

se je preselila iz Prešernove ulice št. 9

v ŠELENBURGOVO ULICO šte. 3

vogal Knaflove ulice.